

Til Annika Smith, MB

3. december 2020

Sagsnummer
2020-0874692

Dokumentnummer
2020-0874692-5

Kære Annika Smith

Tak for din henvendelse af d 24. november 2020, hvor du stiller følgende spørgsmål til forvaltningen:

1. "Hvor mange alkoholafhængige borgere vurderes der pt at være i København? Er der sket en stigning i antallet over de seneste år? Og hvis ja, kender man så evt til årsagerne bag stigningen?"
2. Hvor mange af de alkoholafhængige borgere er årligt i behandling for deres alkoholmisbrug? Og hvor mange vurderes at blive deres alkoholmisbrug kvit ved hjælp af behandlingen?"
3. Ved man, hvor mange af de pt alkoholafhængige borgere, der har hjemmeboende børn? Og ved man, hvor mange af disse børn, der er i en eller anden form for hjælpe-/støtteforløb, hvor de rustes til at tackle forældrerens / forældrenes alkoholmisbrug?"
4. Hvilke indsatser gøres der for at nå ud til børn af alkoholikere med henblik på at tilbyde dem hjælp og støtte?"
5. Og kan de aktører, fx Tuba, der tilbyder børnene hjælp følge med behovet pt, eller er der ventelister? Hvis der er ventelister, hvor længe venter børnene så i gennemsnit på at få hjælp pt sammenlignet med de seneste fx fem år?"
6. Samme spørgsmål bedes besvaret for så vidt angår borgere med et stofmisbrug og deres eventuelle hjemmeboende børn."

Socialforvaltningens svar

Ad 1. Hvor mange alkoholafhængige borgere vurderes der pt at være i København? Er der sket en stigning i antallet over de seneste år? Og hvis ja, kender man så evt til årsagerne bag stigningen?

Direktionen
Rådhuset
1599 København V

EAN-nummer
5798009682918

Sundhedsstyrelsen vurderer, at 140.000 danskere er afhængige af alkohol. Styrelsen har ikke udarbejdet opgørelser over antallet af alkoholafhængige på kommuneniveau. Sundhedsstyrelsens vurdering er fra 2005, og den er ikke blevet opdateret siden. Det er derfor ikke muligt at sige, om udviklingen af alkoholafhængige borgere har været faldende eller stigende de sidste 15 år, men der kan registreres et fald fra 11 til 7 procent af danskere, der drikker over højrisikogrænsen i perioden 2010 til 2017 ifølge Den Nationale Sundhedsprofil 2017.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen udarbejdede i 2015 et videnspapir om alkohol og stoffer. Af papiret fremgår det, at "*Det skønnes, at ca. 7.300 unge københavnere mellem 15-24 år har et direkte interventionskrævende misbrug af enten alkohol eller stoffer.*" og at "*hver femte københavnere (80.000 borgere) viser tegn på alkoholafhængighed*".

Ad 2. Hvor mange af de alkoholafhængige borgere er årligt i behandling for deres alkoholmisbrug? Og hvor mange vurderes at blive deres alkoholmisbrug kvit ved hjælp af behandlingen?

Borgere indskrevet i alkoholbehandling i Center for Rusmiddelbehandling København er ikke nødvendigvis afhængige, men kan også være indskrevet med et højt forbrug, som de ønsker at nedsætte. Borgerne kommer hovedsageligt fra Københavns Kommune, men der er også borgere fra andre kommuner, da borgeren har frit valg af alkoholbehandlingssted.

I 2019 var der 1.695 unikke borgere i alkoholbehandling i kommunens tilbud Center for Rusmiddelbehandling København, hvor antallet i 2018 var 1.849. Der har altså været et fald på 154 unikke borgere i alkoholbehandling i kommunens behandlingstilbud fra 2018 til 2019. Men der er også københavnere, der er indskrevet i alkoholbehandling i andre kommuner og i private alkoholbehandlingstilbud.

Selvom der har været lille fald i antal borgere i kommunens egne alkoholbehandlingstilbud, oplever Socialforvaltningen en stigende efterspørgsel på alkoholbehandling og vækst i udbuddet af private alkoholbehandlingstilbud. Fx er de samlede udgifter til køb af ambulante alkoholbehandling steget fra 6,1 mio. kr. i 2016 til 24,5 mio. kr. i 2019, svarende til en stigning på 398 pct.

Størstedelen af borgere i alkoholbehandling er indskrevet i ambulante behandling, hvor fremmødet typisk er 1-2 gange om ugen. Behandling på et alkoholambulatorium er gratis, uanset hvor borgeren bor. Det vil sige, at en københavnere kan henvende sig i et alkoholambulatorium i en anden kommune eller i et privat alkoholambulatorium og modtage gratis behandling, såfremt kravene herfor er opfyldt. Borgeren har også krav på at modtage behandling og rådgivning anonymt, hvilket gør, at

det ikke er muligt at opgøre, hvor mange borgere der er i ekstern ambulant alkoholbehandling.

Ved udskrivning fra behandling skal der angives en afslutningsårsag. Afslutningsårsagen "færdigbehandlet" dækker over, at borgeren har opnået målet med sin behandling, uanset om det er reduktion i forbruget eller alkoholfrihed.

I 2019 blev der afsluttet 1.202 forløb i Center for Rusmiddelbehandling Københavns alkoholbehandling. 28 % blev afsluttet som færdigbehandlet. Den hyppigste afslutningsårsag er "Udeblevet". I 2018 gennemførte Center for Rusmiddelbehandling København en undersøgelse som bl.a. bestod af telefoninterviews med 40 udeblevne borgere fra alkohol- og stofbehandling. Undersøgelsen viste, at 17 ud af de 40 borgere var udeblevet, fordi de følte, at de ikke havde brug for mere behandling, dvs. reelt var færdigbehandlede. Der er altså tegn på, at tallet for færdigbehandlede kan være større end angivet.

Ad 3. Ved man, hvor mange af de pt alkoholafhængige borgere, der har hjemmeboende børn? Og ved man, hvor mange af disse børn, der er i en eller anden form for hjælpe-/støtteforløb, hvor de rustes til at tackle forældrens / forældrenes alkoholmisbrug?

Tal over børn og unge i familier med misbrug i København
Sundhedsstyrelsen estimerer at 122.000 børn i Danmark vokser op i familier med alkoholproblemer. Tallet er fra 2008, og styrelsen har ikke udarbejdet opgørelser på kommuneniveau.

I Sundheds- og Omsorgsforvaltningen videnspapir om alkohol og stoffer fra 2015 fremgår det, at "*I hvert syvende hjem i København forekommer en risikabel alkoholadfærd blandt voksne, der bor med børn. Det skønnes, at der i 2012 boede mere end 15.000 børn og unge under 25 år i København, som levede i familier præget af alkoholproblemer.*" Skønnet i 2012 beror på en fremskrivning af Sundhedsstyrelsens estimat af børn, der vokser op i familier med alkoholproblemer fra 2012.

I Center for Rusmiddelbehandling København var der den 23. november 2020 indskrevet 641 borgere i alkoholbehandling. Ud af de 641 borgere havde 281 biologiske børn eller adoptivbørn. 78 havde hjemmeboende børn under 18 år, 11 havde hjemmeboende børn over 18 år og 6 havde hjemmeboende børn både over og under 18 år.

I 2019 modtog Borgercenter Børn og Unge 1.058 underretninger, hvor misbrug hos forældrene var angivet som årsagen til underretningen jf. tabel 1. Det svarer til, at knap 7 pct. af samtlige underretninger i 2019 helt eller delvist omhandler bekymringer for børn som følge af misbrug hos forældrene.

Tabel 1: Underretningsårsager, Borgercenter Børn og Unge, 2019

Underretningsårsag	Antal underretninger
Kriminalitet - Den unge	2.060
Misbrug - den unge	238
Seksuelt krænkende adfærd - den unge	55
Følelsesmæssige problemer	2.012
Udadreagerende adfærd	857
Fravær	1.266
Kriminalitet - Forældre	137
Misbrug - Forældre	1.058
Omsorgssvigt	1.130
Seksuelt overgreb	122
Voldeligt overgreb	1.052
Økonomiske problemer	1.034
Funktionsnedsættelse - den unge	714
Funktionsnedsættelse - Forældre	1.105
Problemer i hjemmet	2.788
Andet	5.967

Tilbud til familier med misbrugsproblemer i Borgercenter Voksne
 Center for Rusmiddelbehandling København har siden centret blev etableret i januar 2016 haft familieorienteret rusmiddelbehandling med det mål, at ingen børn skal falde under radaren. Derfor spørges alle borgere ved indskrivning, om de har kontakt til børn op til 25 år eller er gravide/kommende fødte. "Kontakt til børn" behøver ikke betyde at borgeren er biologisk forælder til børnene, men kan være enhver relation, hvor borgeren har en ansvars- og omsorgsfunktion over for et barn, som kan udfordres af borgerens rusmiddelbrug. Børnenes navn, alder, relation til borgeren, boforhold (hjemmeboende, samvær eller anbragt), kontakt til Borgercenter Børn og Unge og personalets bekymringsgrad for barnets trivsel opgøres for alle borgere med kontakt til børn på en såkaldt børneformular i centrets journaliseringssystem.

Hver 14. dag trækkes lister over alle borgere med børn på hver enhed. Listerne gennemgås på børnekonferencer i forhold til personalets bekymringsgrad (rød-gul-grøn) for børnene i familien. Fx om indsatsen skal justeres, og om Borgercenter Børn og Unge skal underrettes.

På hver enhed er 1-3 medarbejdere udpeget som børnefamiliesagkyndige. Disse har typisk en efteruddannelse i familieorienteret alkoholbehandling eller lignende. De står for at fremme det familieorienterede arbejde på egen enhed og være sparrings- og videnspersoner for deres kolleger.

Der er familieorienterede samtaler og forældregrupper på alle alkoholbehandlingsenheder. Her arbejdes der med at forbedre borgerens forældreevne og familiens trivsel samtidig med at borgerens alkoholforbrug behandles. Familieorienteret rusmiddelbehandling er en effektiv behandling og anbefales bl.a. i de Nationale Kliniske Retningslinjer for alkoholbehandling.

Familieorienteret Rusmiddelbehandling Enghavevej er en specialindsats i Center for Rusmiddelbehandling København. Indsatsen er specialiseret i behandling af de borgere, hvor bekymringsgraden for børnene er "rød" (alvorlig), samt gravide og kommende fædre. Der er mulighed for, at borgers alkoholforbrug kontrolleres via urinprøver, og at borger indgår i et intensivt forløb flere gange ugentligt, ofte med inddragelse af samarbejdspartnere fra Borgercenter Børn og Unge. Der er dog den udfordring, at borgeren skal være motiveret til frivilligt at indgå i Enghavevejs tilbud – og at bekymringsgraden ofte bliver rød for netop de borgere, der har en lav grad af motivation for behandling og ofte falder ind og ud af behandling. Her kræver det en massiv indsats på de almindelige rusmiddelenheder ift. underretning, opfølgning og koordinering med myndighedsenhederne i fra Borgercenter Børn og Unge.

Tilbud i Borgercenter Børn og Unge til børn og unge, der vokser op i familier med misbrugsproblemer

Borgercenter Børn og Unge har rådgivnings- og behandlingstilbuddene Dedrikkerderhjemme og Familieværkstedet til børn i familie med alkohol- og stofmisbrug.

Dedrikkerderhjemme er for børn og unge i alderen 0-24 år og tilbyder opsporing, rådgivning og behandling (individuel og gruppe) samt udgående indsats på Center for Rusmiddelbehandling København, børnefamilieenhederne under Borgercenter Børn og Unge samt skoler og ungdomsuddannelser. *Familieværkstedet* er specialiseret i arbejdet med spæd- og småbørn op til 6 år. Familieværkstedet arbejder med at genopbygge – eller etablere – nærvær i forældre-/barnrelationen og skabe fokus på det lille barns behov.

Tilbuddene kan bestå af såvel kortere rådgivningsforløb, der ikke kræver visitation fra sagsbehandler og som kan være anonymt som længerevarende rådgivnings-/behandlingsforløb, og som kræver visitation. I både rådgivnings- og behandlingsforløb arbejdes helhedsorienteret med inddragelse af familie og netværk.

I 2019 var der 144 sager med 231 børn og unge hos *Dedrikkerderhjemme*. I 13 % af sagerne er børnene 0-5 år, i 45 % af sagerne er børnene 6-13 år mens 45 % er med unge i alderen 14-24 år. I *Familieværkstedet* fik 38 børn støtte i 2019.

På tværs af SOFs tilbud har ca. 59 pct. udfordringer med alkohol, ca. 10 pct. har udfordringer med stoffer, mens ca. 31 pct. har udfordringer med både alkohol og stoffer.

I 2020 fik Center for Rusmiddelbehandling København, DeDrikkerDerhjemme og Familieværkstedet (BBU) puljemidler til et fælles projekt "Barndom i Balance". Projektet bygger i høj grad videre på et tidligere projekt "Tæt på børn og unge i familier med rusmiddelproblemer" (2016-2019). Målet med Barndom i Balance er et styrket samarbejde mellem voksen- og børneindsatsen, så familierne oplever at få sammenhængende hjælp. En medarbejder fra DeDrikkerDerhjemme er tilknyttet hver rusmiddelenhed i Center for Rusmiddelbehandling København, hvor de deltager i børnekonferencer og kan bidrage ind i den familieorienterede indsats med at afholde samtaler med børnene og forældrene.

Private tilbud til unge, der vokser op i familier med misbrugsproblemer
Udover de kommunale tilbud til børn og unge, der vokser op i familier med misbrug af alkohol eller stoffer, er der også det private tilbud TUBA. TUBA tilbyder hjælp, rådgivning og terapi til unge mellem 14 og 35 år – både som individuel terapi og gruppeterapi. Københavns Kommune yder et driftstilskud til TUBA København på 3,8 mio. kr. Derudover får TUBA København 50.000 kr. fra § 18 puljen. I TUBA kan de unge selv henvende sig, og forløbene er anonyme. Socialforvaltningen kan brobygge til TUBAs indsats, hvis de vurderes relevant fx hvis en ung kunne have gavn af at gå i TUBAs ungegrupper efter endt behandling hos DeDrikkerderhjemme. TUBA tilbyder dog ikke visiterede behandlingsforløb. Det betyder, at hvis barnet og familien har et mere omfattende støttebehov, visiteres de til Socialforvaltningens egne tilbud.

Ad 4. Hvilke indsatser gøres der for at nå ud til børn af alkoholikere med henblik på at tilbyde dem hjælp og støtte?

Familieværkstedet og DeDrikkerderhjemme har tidlig opsporing af børn og unge i familie med misbrug som en fokusindsats, og der lægges vægt på, at børn og unge i alle bydele får let adgang til rådgivning og behandling. Opsporingen sker bl.a. via samarbejde med:

- Sundhedspleje og daginstitutioner, herunder dagsinstitutionssocialrådgiverne
- Skoler, herunder skolesocialrådgiverne og ungdomsuddannelser
- Sagsbehandlere fra Borgercenter Børn og Unge
- Center for Rusmiddelbehandling
- Civilsamfundets tilbud, herunder TUBA og Børn, Unge og Sorg

Ad 5. Og kan de aktører, fx Tuba, der tilbyder børnene hjælp følge med behovet pt, eller er der ventelister? Hvis der er ventelister, hvor længe venter børnene så i gennemsnit på at få hjælp pt sammenlignet med de seneste fx fem år?

Der er ingen ventelister til Center for Rusmiddelbehandling København familieorienterede rusmiddelbehandling. Der kan forekomme venteliste til Familieorienteret Rusmiddelbehandling Enghavevej.

Der er ikke venteliste til Dedrikkerderhjemme eller Familieværkstedet.

TUBA København oplyser, at der pr. 30. november 2020 er 367 unge på venteliste. I tabel 2 nedenfor kan ses ventelisten i de forskellige aldersgrupper i november de seneste fem år. Unge på venteliste i november 2020 med bopæl i Københavns Kommune er angivet i parentes.

Tabel 2: Venteliste TUBA København, aldersopdelt, 2016-2020

År/Alder	0-13	14-17	18-24	25-35	Alder ukendt	i alt
nov-16	0	1	80	316	1	402
nov-17	1	3	162	315	1	484
nov-18	2	7	198	412	1	623
nov-19	0	2	238	371	2	617
nov-20	0	0 (1*)	113 (91)	250 (239**)	2 (2)	367 (332)

*En enkelt ung med bopæl i Københavns Kommune står på venteliste i TUBA Holbæk

** De 11 unge, der venter i TUBA København uden at være angivet med bopæl i Københavns kommune, er typisk unge, der er flyttet til København ifm. studiestart eller jobskifte, og derved er overflyttet fra anden TUBA afdeling i Danmark.

TUBA oplyser, at de gennemsnitlige ventetider i øjeblikket er som nedenfor. Det skal dog understreges, at det er et øjebliksbillede, og at ventetiderne kan svinge i både den ene og anden retning alt efter antallet af henvendelser og bevillinger.

Individuel:

- Under 18: Ingen ventetid – tilbydes behandling straks
- 18-25: Lidt over 6 mdr.
- 26-35: Lidt over 1 år

Daggruppe:

18-35 år: 3-5 mdr.

Aftengruppe:

- Under 18: Ingen
- 18-25: Ca. 1 år
- 26-35 : Lidt over 1 år

Ad 6. Samme spørgsmål bedes besvaret for så vidt angår borgere med et stofmisbrug og deres eventuelle hjemmeboende børn.

Tilbuddene Dedrikkerderhjemme og Familieværkstedet under Borgercenter Børn og Unge er målrettet både alkohol- og stofmisbrug. Center for Rusmiddelbehandling Københavns indsats er ligeledes den samme uanset om borger er i alkohol- eller stofbehandling. Dog kan der være andre tiltag for borgere i substitutionsbehandlingen. Fx er der ikke forældregrupper, hvilket skyldes at der her er færre forældre med tæt kontakt til deres børn. Indsatsen justeres derefter.

Der er ikke samme registreringspraksis i alkohol- og stofbehandling. Det har derfor ikke været muligt at trække sammenlignelige tal for borgere i alkohol- og stofbehandling med børn. I en evaluering af omlægningen af rusmiddelområdet fra 2018 fremgår det, at der i marts 2018 i Center for Rusmiddelbehandling København var indskrevet 401 voksne i stofmisbrugsbehandling (141 af disse med samtidige alkoholproblemer) som havde hjemmeboende børn/unge eller en omsorgsfunktion til børn/unge (fx bedsteforældre der passer børnebørn). Der registreres på tæt kontakt til børn og unge i alderen 0-25 år.

Venlig hilsen

Mikkel Boje
Administrerende direktør